

ارزیابی کمی صفات مرفولوژیک و تنوع ژنتیکی موجود در گونه‌های گلابی وحشی ایران

مهدی شریفانی - سعید حسینی - محمد احمدی - شاه محمدی

این تحقیق به بررسی تنوع موجود برای برخی از صفات گیاهشناسی گونه‌های گلابی ایران می‌پردازد. شناخت تنوع صفات گیاهشناسی می‌تواند محققان را به منابع ژنی متنوع با کاربرد اصلاح و یا استفاده بعنوان پایه و همنمون سازد. بر طبق تحقیقات اولیه ۱۲ گونه گلابی در ایران وجود دارد. پراکندگی گونه‌های گلابی در ایران در ارتفاعات نوار دریای خزر، آذربایجان شرقی، غربی، کردستان، لرستان، اصفهان، چهار محال بختیاری و کهگیلویه و بویر احمد می‌باشد. در این تحقیق نمونه‌های برگ و میوه از گونه‌های گلابی و از ۱۵ منطقه کشور و از استانهای فوق جمع آوری گردید. برای هر صفت مورد اندازه‌گیری ۱۰ تکرار در نظر گرفته شد. صفات کمی شامل طول، قطر، و وزن برای میوه، و طول و پهنای برگ، سطح برگ، طول دمبرگ، طول و عرض بذر و وزن بذر اندازه‌گیری شد، و شکل قاعده، نوک برگ و رنگ میوه ثبت گردید. به منظور بررسی اینکه کدام یک از صفات می‌تواند تفاوت بین گونه‌ها را توجیه نماید. کلیه اطلاعات کمی بدست آمده در یک برنامه آماری ممیز کننده متغیرها بر اساس آماره ویلز لامبدا و سطح معنی‌دار مربوطه به کمک تفکیک مرحله‌ای و به کمک نرم افزار سس تجزیه گردید. نتایج نشان داد که صفات پهنای برگ، قطر میوه، طول بذر، طول دمبرگ و سطح برگ را می‌توان بعنوان صفات موثر و معنی‌دار در ارزیابی مرفولوژیک گونه‌ها گلابی مورد استفاده قرار داد. بر طبق نتایج حاصل صفات طول میوه، وزن میوه و عرض بذر شاخص‌های مناسبی برای تفکیک گونه‌ها نمی‌باشند. مطالعات بیشتر نشان داد که تنوع گسترده ژنی برای برخی از صفات نظیر مقاومت به خشکی، میزان پارتوکاری، میزان سرمای مورد نیاز، مقاومت به سرما و درجه بار آوری را در منابع ژنی گونه‌های وحشی گلابی ایران مشاهده وجود دارد. کلمات کلیدی: گونه گلابی، گلابی، صفات مرفولوژیک، تنوع